

● **Dossiers
del Tercer
Sector**

núm. 12
setembre de 2011

● **La Renda Mínima
d'Inserció**

● **Present i futur a Catalunya**

● Subvenciona:

1. Què és l'RMI?

La Renda Mínima d'Inserció (RMI) és una prestació assistencial de tipus econòmic que té com a finalitat el desenvolupament coordinat de les accions destinades a ajudar les persones que no disposen dels mitjans econòmics suficients per atendre les necessitats essencials de la vida en la nostra societat, mentre es preparen per a la inserció o reinserció social i laboral. Comprèn accions de prestació de serveis socials, prestacions econòmiques, suport per a la integració laboral i formació d'adults. Aquesta prestació es gestiona entre el Departament d'Empresa i Ocupació, el Departament de Benestar Social i Família.

El Programa Interdepartamental de la Renda Mínima d'Inserció (PIRMI) neix a principis de la dècada dels noranta amb un doble objectiu: d'una banda, proporcionar una font d'ingressos a les llars catalanes que no tenen prou recursos i, de l'altra, promoure la seva inserció sociolaboral mitjançant diversos tipus de mesures orientades a pal·liar les seves problemàtiques socials i a facilitar la seva participació en el mercat de treball. La renda mínima d'inserció està regulada per la Llei 10/1997, de 3 de juliol, i les accions que comprèn són les següents:

1 - **Prestació econòmica i ajuts complementaris.** La finalitat de la prestació econòmica és atendre les necessitats d'aliments i subsistència. La seva quantia depèn de les càrregues familiars de la persona perceptora, té un caràcter periòdic i està subjecta al desenvolupament correcte del Pla Individual d'Inserció i Reinserció social i laboral (PIR). En determinades situacions familiars i/o laborals, s'afegeixen a aquesta prestació uns ajuts complementaris.

2 - **Accions d'informació i orientació.** Comprenen accions d'informació i orientació per tal que les persones afectades sàpiguen fer ús dels serveis que normalment es poden obtenir de les administracions, de la iniciativa social i de la xarxa comunitària.

3 - **Suport personal a la integració social.** Constitueixen aquesta intervenció les actuacions que tenen per objecte ajudar els beneficiaris a superar situacions de desestabilització personal i familiar que són causa de la seva manca d'integració social.

4 - **Suport a la formació d'adults.** Les accions de formació d'adults consisteixen en proporcionar formació instrumental i bàsica encaminada a la inserció o reinserció social i a la realització personal.

5 - **Accions de suport per a la col·laboració cívica.** Es tracta d'accions destinades a fomentar l'autoestima i la integració dels destinataris en l'àmbit comunitari.

6 - **Prestacions d'urgència i rescabament.** Des del moment que la diagnosi de cada cas permet preveure la incorporació d'una persona o unitat familiar a un pla individual de reinserció i comença la seva elaboració, aquesta persona o unitat familiar ha de rebre les prestacions d'urgència i rescabament a càrrec de les administracions locals corresponents. La concessió d'aquestes prestacions no implica necessàriament l'aprovació del Pla Individual de Reinserció.

7 - **Suport a la inserció laboral.** Un dels objectius primordials de la Renda Mínima d'Inserció és la inserció laboral dels seus destinataris. Les persones que s'acullen a aquesta prestació es comprometen a seguir un itinerari d'inserció personalitzat tenint en compte les circumstàncies personals de cada unitat familiar. S'han definit dos tipus d'actuacions:

a) Actuacions relatives a la realització d'itineraris d'inserció sociolaboral adreçades a persones acollides a la renda mínima d'inserció, mitjançant l'elaboració d'un pla individual d'inserció que combini diferents tipus d'accions de caràcter integral.

b) Actuacions de suport als itineraris formatius per als treballadors i treballadores que provenen de la renda mínima d'inserció, en procés d'inserció d'una empresa d'inserció sociolaboral, mitjançant les accions formatives.

2. Quantes persones se'n beneficien?

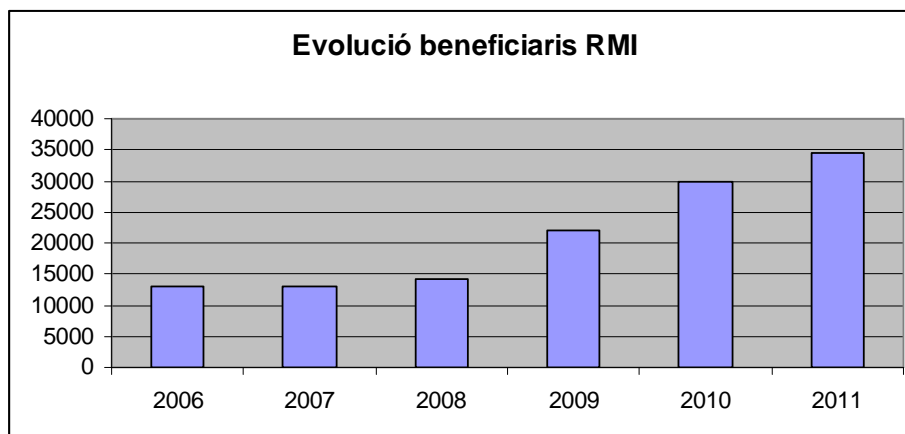
El juliol de 2011 rebien la prestació de l'RMI 34.535 perceptors, 12.500 més que el 2009. El nombre de beneficiaris ha anat augmentant cada any des de l'entrada en vigor de l'RMI. Si analitzem l'evolució entre el 1998 i l'actualitat dels fluxos mensuals de llars que entren i surten del programa, així com de l'estoc total de llars que es troben dins del programa cada mes, les xifres posen de manifest l'existència de diversos períodes ben diferenciats:

a) Entre el 1998 i el 2001, el nombre de llars ateses pel programa segueix un comportament molt estable, amb xifres que se situen entre els 10.000 i els 10.500 expedients cada mes. La proporció d'aquests expedients que es troben suspesos (és a dir, sense cobrar la prestació) tampoc no registra grans canvis.

b) En canvi, des del començament del 2002 i fins al final del 2005, s'observa un increment molt notable del nombre de llars ateses: així, dels poc més de 10.000 expedients del període anterior, s'arriba a una xifra propera als 14.000 expedients al desembre del 2005. El motiu d'aquest increment s'ha de buscar en el canvi que va suposar l'entrada en vigor del Decret 18/2001: entre altres qüestions, aquesta norma va modificar el nombre de mesos que s'utilitzaven per computar si els ingressos dels sol·licitants es trobaven per sota del llindar de referència, passant dels darrers 12 mesos als darrers 3 mesos.

c) L'evolució des de l'any 2006 fins a l'inici de la crisi, que es pot situar cap a mitjans del 2008, revela que el nombre de llars que perceben la prestació se situa per sobre de les 13.000 els dos anys i mig següents.

d) I per últim, des dels primers mesos del 2008 fins l'actualitat, la crisi deixa sentir els seus efectes i el nombre d'expedients actius creix de manera notable: des dels 13.000 expedients registrats al principi de l'any fins als prop de 14.100 en acabar l'any; de fet, si es duu a terme el còmput afegint els expedients suspesos, l'increment és encara més gran: de 14.900 a prop de 16.700. I aquesta xifra segueix creixent de forma imparable el 2009 i el 2010 fins als 34.545 perceptors actuals. L'evolució d'aquests darrers anys es pot visualitzar en el gràfic següent:

Font: Elaboració pròpia

Ahora que el nombre d'usuaris beneficiaris de la renda ha augmentat, també es pot observar com el pressupost destinat per la Generalitat de Catalunya a l'RMI ha anat creixent per donar-hi resposta:

2006	2007	2008	2009	2010	2011
60.206.764,80	65.206.764,80	66.510.900,10	68.506.227,10	99.475.227,10	129.4

Font: Elaboració pròpia

3. Quin és l'import de la prestació?

Entre el 2001 i el 2007, època de bonança econòmica, l'import de la prestació experimenta un augment moderat. L'any 2007 creix per sobre del 10%, i experimenta increments més moderats al llarg dels anys posteriors.

El primer d'aquests augments, l'any 2008, fregava el 4% en un moment poc propici per als increments, ja que aquest va ser el primer any en què es va deixar notar la crisi. A mesura que passaven els mesos, la conjuntura econòmica s'anava agreujant i, en conseqüència, els efectes de la crisi es feien més evidents. Això explica que l'any 2009 la pujada fos només del 2,41%. Finalment, l'any 2010 els efectes devastadors de la recessió ja eren un fet constatat.

No obstant això, la crisi econòmica ha canviat l'escenari. S'ha multiplicat el nombre de persones sol·licitants i beneficiàries de l'RMI i s'ha modificat el perfil del col·lectiu receptor (perfils de nova pobresa). Perquè un cop esgotats els subsidis per desocupació i les prestacions contributives, aquest col·lectiu ha trobat en l'RMI una protecció econòmica davant l'atur.

En aquest context, disposar d'una renda de poc més de 400 euros –xifra assolida l'any 2008– era realment una quantitat modesta. L'import de l'RMI corresponent al 2011 ha estat de 412,7 euros, és a dir, un 2,3% més que l'any 2010. És un increment més elevat que el que es va aplicar el 2010, però queda notablement per sota de la inflació registrada durant l'any, que fou del 2,3%.

Tanmateix el nou decret de l'RMI del 30 d'agost de 2011 estableix, per primer cop, la limitació en l'import mensual a percebre. Segons el decret, el còmput total mensual de la prestació econòmica de l'RMI i dels ajuts complementaris no podrà superar el salari mínim interprofessional (641,40 euros). Aquesta nova regulació ha comportat l'ajustament a la baixa de nombroses prestacions que se situaven per sobre d'aquest nou llinar, el qual s'ha introduït per evitar un possible efecte desincentivador de la reinserció laboral d'aquestes persones.

Evulsió de l'import de la Renda Mínima d'Inserció a Catalunya

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Import	298,9	305,4	317,4	326,4	337,9	349,5	385,0	400,4
Increment	4,7%	2,1%	3,9%	2,8%	3,5%	3,43%	10,1%	3,9%

Font: Generalitat de Catalunya. (www.gencat.cat)

4. Per què es vol reformar?

La necessitat d'una reforma del programa de l'RMI no és una qüestió nova i no l'ha encetat el nou govern sorgit de les eleccions de novembre de 2010. Des de fa molt de temps tots els agents implicats (govern, partits polítics, agents socials, entitats socials i ajuntaments) compartien la conveniència i la importància d'un canvi del model i de les seves metodologies, per adaptar-los a les noves necessitats socials. I la necessitat d'aquests canvis esdevé molt més evident a partir de l'eclosió de la crisi econòmica.

La Renda Mínima d'Inserció ha viscut dos intents seriosos de reforma des de 2005, que no van arribar a materialitzar-se. La primera en el marc de l'Acord Estratègic 2005-2007, el qual en va traçar les línies principals però després no va conduir a canvis significatius.

Per això la necessitat de la reforma fou represa en l'Acord Estratègic 2008-2010 que, integrant les línies dibuixades pel seu predecessor i amb l'objectiu d'adaptar l'RMI als nous perfils de l'exclusió a Catalunya, va proposar un conjunt de mesures que fessin d'aquest dispositiu un instrument bàsic per a la inserció laboral de les persones més allunyades del mercat de treball i alhora un mecanisme de lluita contra l'exclusió social.

En qualsevol cas, aquest segon intent de reforma de 2008, que a diferència de l'anterior va iniciar el seu camí amb certa determinació, dibuixava bàsicament quatre grans línies estratègiques amb un seguit d'accions, que abordaven temes que van des de la millora de la cobertura de la prestació per millorar la protecció de les persones i famílies beneficiàries, fins a incrementar i adaptar les mesures i metodologies de formació i inserció laboral, revisant els sistemes d'avaluació, les ajudes i accions d'acompanyament laboral a les empreses, o els itineraris d'inserció. Aquestes propostes van conduir a alguns avenços i millores, però no van comportar cap reforma en profunditat. Entre altres coses, es va millorar la protecció de les famílies beneficiàries, donant més cobertura en funció d'un seguit de criteris i agilitzant l'accés al programa; i es van ajustar algunes mesures d'inserció laboral per apropar-les a les necessitats del mercat de treball.

En el transcurs del 2009 la Generalitat encarrega a IVALUA l'avaluació del període de l'RMI 1998-2008 que és presentada al gener del 2010. Juntament amb això, el mateix Acord Estratègic de 2008 estableix que un grup de treball amb participació de tots els agents socials establís les bases i els criteris fonamentals per al redisseny de l'RMI. Tanmateix aquest grup de treball no va lliurar les seves conclusions fins el setembre de 2010, dos anys després. I aquestes foren presentades en una jornada organitzada per la Generalitat el 22 de setembre d'aquell mateix mes.

El document del grup de treball de l'Acord Estratègic per al redisseny de l'RMI, i les aportacions dels participants a la jornada del 22 de setembre de 2010, estableixen principalment els motius següents per justificar i demanar una reforma en profunditat de l'RMI:

- Fort increment de perfils sense problemàtica social (casos laborals)
- L'augment de la demanda ha produït una sobresaturació en els serveis socials bàsics i això ha incidit en l'allargament dels terminis de resolució en els processos d'acompanyament i intervenció
- Garantir el treball i la intervenció social per acompanyar, vincular i comprometre a les persones i famílies beneficiàries.
- La cronificació de determinats casos i perfils exigeix cercar alternatives per aquestes persones
- Cercar vies de coordinació més estretes i vinculació amb les empreses i les OTG per controlar millor les derivacions, les ofertes de treball i altres actuacions entorn la formació i l'ocupació

5. Quins són els canvis que es plantegen?

El document de 2010 del grup de treball de l'Acord Estratègic per al redisseny de l'RMI estableix les bases següents per afrontar una possible reforma:

- **Dret subjectiu de ciutadania.** L'RMI ha de partir de la lògica dels drets de ciutadania, reconeixent aquesta prestació econòmica com l'exercici d'un dret subjectiu de tot individu a disposar d'uns ingressos bàsics, però suficients, que garanteixin la cobertura de les necessitats econòmiques imprescindibles per dur una vida digna

- **Adaptació a la diversitat de perfils.** Cal adequar la prestació als canvis en l'estructura social esdevinguts en les darreres dècades. Per tal de fer front a aquesta diversitat creixent, cal mantenir la concepció àmplia i flexible de la prestació, que asseguri una capacitat de resposta a l'elevada heterogeneïtat de la població atesa i a la diversitat de situacions de pobresa, factors de risc, desigualtat i exclusió social, així com a les conjuntures canviants del mercat de treball. En conseqüència, cal adaptar la prestació, les polítiques d'atenció que l'acompanyin, les estratègies d'inserció socio-laboral i la cartera de serveis socials, així com els suports a la inserció laboral, a les necessitats dels diferents perfils de les persones perceptores de l'RMI.

- **Inclusió social, principalment a través del treball.** Cal partir del concepte d'inclusió social i d'activació social, reconeixent el paper central que a dia d'avui encara té el treball com a mecanisme d'inclusió social, com a generador d'oportunitats i com a garantia d'autonomia, i no només com a font d'ingressos. En efecte, la Unió Europea propugna la necessitat de desenvolupar polítiques d'inclusió basades en el mercat de treball (estratègies d'inclusió activa), que combinin mesures orientades al mercat laboral, a l'accés a serveis de benestar i a garantir uns ingressos mínims.

- **Potenciar les polítiques actives.** Cal reforçar el paper de les polítiques actives d'ocupació basades en l'orientació i la informació, en la formació (amb l'objectiu, entre d'altres, de procurar la professionalització per a noves competències), o en el treball amb suport i l'acompanyament a la inserció en el mercat ordinari com a destí final dels beneficiaris de l'RMI amb possibilitats d'inserció laboral, per tal d'incrementar la participació en el mercat de treball. Amb aquesta mateixa finalitat, caldrà tenir en compte les oportunitats d'ocupació a través de les empreses inserció i de l'economia social en general.

- **Potenciar el valor incentivador de les mesures.** Les mesures laborals s'han de centrar en la inserció laboral d'aquesta prestació des de la lògica de la incentivació han de deixar de ser percebudes només com una contrapartida o una obligació per cobrar la prestació econòmica i han de tendir a ser concebudes i percebudes com a incentivadores de la inserció.

- **Articulació amb el conjunt de l'estat del benestar.** Els serveis bàsics associats al nostre estat de benestar (educació, salut, habitatge i serveis socials...) han de garantir la seva qualitat per tal que les persones assoleixin la plena autonomia personal, familiar i social. L'RMI ha de ser reconegut com un dels eixos del sistema de protecció social a Catalunya, per la seva capacitat de cobertura de situacions de pobresa econòmica i com a instrument de lluita contra l'exclusió social i laboral.

- **Qualitat de les mesures i de la gestió.** Els serveis socials han de garantir la qualitat de la seva cartera de serveis, que ha de donar resposta a les diverses realitats socials que es presenten i incorporar una diversitat de mesures suficient per permetre dissenyar els itineraris i els plans individuals d'inserció més adients a les necessitats de les persones. De la mateixa manera, s'han de garantir la qualitat de les mesures actives d'inserció: noves metodologies, sistemes d'orientació, informació, formació, qualificació professional, acompanyament a la inserció laboral i l'efectivitat dels processos d'inserció al mercat de treball. Cal millorar també, la qualitat de la gestió del programa amb l'objectiu que la prestació econòmica pugui esdevenir de manera més eficient un instrument per a la inserció i que faci possible l'autonomia personal, econòmica i laboral.

- **Racionalització del sistema de protecció social per evitar la fragmentació i la dispersió de les prestacions.** Cal tenir en compte els problemes d'atomització i dispersió del sistema de prestacions per a la garantia i/o complement de rendes i per a la cobertura de situacions de privació econòmica. És per aquest motiu que s'ha de tendir a la racionalització, simplificació i síntesi de l'actual sistema de prestacions i rendes.

- **Orientació a les previsions estatutàries.** A partir de les modificacions realitzades durant els darrers anys, de les excepcions introduïdes als criteris d'accés, inclòs el darrer Decret Llei, de la incorporació de nous incentius a la contractació i de la modificació del tipus de mesures per afavorir la inserció laboral, l'RMI s'ha consolidat com un instrument bàsic de lluita contra les situacions d'exclusió social, donant cobertura a un ventall molt divers de situacions de vulnerabilitat aparegudes com a conseqüència del nou entorn econòmic i social. Tot i així, cal que qualsevol redisseny de l'RMI avanci en la línia de la Renda Garantida de Ciutadania que defineix l'Estatut de Catalunya.

- **Capital relacional.** La producció d'activitat i la participació activa dels individus ha de ser una premissa d'intervenció social, des de la lògica de l'estímul i el reconeixement -inclòs l'econòmic- més que no pas des de la lògica de la contraprestació del beneficiari. Cal orientar els esforços públics, administratius i socials, cap a la generació de "valor" des de l'activació de l'autonomia personal. Tanmateix, i reconeixent la importància cabdal del treball o de la participació laboral, l'activació ha de ser reconeguda també des d'una perspectiva àmplia d'activitats que generen valor, tant en l'individu augmentant així el seu capital relacional, com en el conjunt del col·lectiu en el qual aquest se socialitza incrementant el seu capital humà i social. Així, per assolir la inclusió social activa, cal estudiar la conveniència de l'estímul -sense excloure necessàriament el seu reconeixement econòmic- d'activitats socials no mercantils i que generen valor en termes de capital relacional a nivell individual i de capital social i humà a nivell col·lectiu.

- **Perspectiva de gènere.** Les accions i mesures que integren la cartera de serveis i que configuren els itineraris d'inserció incorporaran en els seus plantejaments la perspectiva de gènere.

A continuació, el mateix document esmentat assenyala 5 criteris que caldrà tenir en compte en aquest procés de reforma de l'RMI:

1. Criteris d'accés a la prestació. Dos tipus de criteris: els generals i els econòmics. Respecte als primers, trobem qüestions com ara l'edat i la residència continuada en el país. Pel que fa als segons, s'estipula el que els ingressos estiguin per sota del llindar de la pobresa.

2. Criteris de cobertura i suficiència. La prestació econòmica haurà de ser capaç de satisfer les necessitats bàsiques imprescindibles per una vida quotidiana amb dignitat i per tant, hauria d'anivellar-se progressivament amb l'IRSC però alhora evitant els efectes desincentivadors per la inserció laboral. D'altra banda la prestació econòmica tindrà una estructura variable en funció del nombre de persones de la unitat familiar i de les diferents situacions personals de cadascun d'ells tendint a la individualització d'una part de la prestació (variable) diferenciant-la de l'altre part fixa per tal de reforçar l'autonomia de les persones adultes. Caldria estudiar també altres tipus de complement de compensació per mesures específiques que poguessin complir una funció d'estímul i incentivació.

3. Criteris orientats a la contractació laboral. Cal redissenyar els complements de treball o d'inserció laboral per tal que serveixin de manera eficaç a la seva finalitat; és a dir, afavorir la disposició dels beneficiaris de l'RMI a la incorporació al mercat de treball evitant així, entre d'altres coses, la permanència innecessària en el programa. En aquest sentit cal estudiar noves fórmules que assoleixin aquest objectiu. De la mateixa manera s'ha de potenciar la inserció laboral mitjançant les empreses ordinàries col·laboradores d'inserció, adaptant i flexibilitzant circuits interns per tal d'atendre la gran diversitat i heterogeneïtat de la població demandant d'ocupació. Igualment les empreses d'inserció han de continuar realitzant l'acompanyament en el procés d'inserció laboral per aquells beneficiaris amb especials dificultats per accedir en el mercat de treball

4. Criteris de qualitat de servei. Els diferents serveis que participen en el programa han de garantir la qualitat en les seves accions i prestacions d'acord amb la finalitat del mateix. En aquest sentit és un dret exigible per part de la persona usuària. Per aquesta mateixa raó la qualitat en l'atenció hauria d'anar lligada a un conjunt de compromisos concrets i tangibles per les dues parts per tal de garantir les tasques a les que compromet el programa (hores d'atenció, nombre d'activitats, etc.) D'igual manera i davant la concurrència de diferents agents i professionals en el programa així com la diversitat de perfils que son beneficiaris del mateix, es fa necessari l'assignació d'un professional de referència per cada persona usuària de l'RMI.

L'exigència d'uns paràmetres de qualitat també inclouen als proveïdors de serveis i activitats. En aquest sentit, les entitats han de tenir també incorporats criteris de qualitat i eficàcia per tal de garantir una bona atenció i intervenció amb les persones que atenen flexibilitzant les mesures i els itineraris en funció dels diferents perfils, personalització en els projectes d'actuació, etc.

5. Criteris de gestió. Cal garantir la integralitat de les accions del programa i del seu sistema de gestió. Cal definir i delimitar funcions i responsabilitats dels diferents òrgans de l'administració que participen del mateix. En aquesta línia caldria pensar en la unificació en un sol ens de les diferents unitats gestores de prestacions reduint així costos burocràtics i facilitant la informació i accés al ciutadà.

Més recentment, l'abril de 2011, el Departament de Benestar Social i Família va posar en marxa un grup de reflexió per proposar mesures de lluita contra la pobresa, amb la participació de les entitats del Tercer Sector Socials i els Ajuntaments. La reforma de l'RMI fou un dels temes tractats en les reunions d'aquest grup, que va arribar a les conclusions següents:

a) Cal redefinir l'RMI tenint en compte aquests tres perfils d'usuaris actuals de la prestació: casos socials; casos laborals; i casos cronificats. Això ha de comportar, entre altres coses, adequar els plans de treball individuals a aquests perfils; millor coordinació entre les oficines de treball i els serveis socials bàsics; garantir l'RMI a tota persona en situació de pobresa; i agilitzar la transició entre l'RMI i la PNC.

b) Cal prioritzar la derivació dels beneficiaris de l'RMI amb problemàtiques laborals a polítiques actives d'ocupació, incrementant la utilització dels plans d'ocupació i dissenyant mesures de formació adaptades a aquests perfils.

c) Cal evitar la cronificació de la prestació, permetent la simultaneïtat del temps a treball parcial i la percepció de la prestació; incorporar noves mesures per evitar la dependència de la prestació; i millorar el seguiment sociolaboral de les persones que reben la prestació.

6. Mesures adoptades pel govern el 2011

Sense oferir encara un pla de reforma de l'RMI, l'any 2011 el Govern català ha aprovat i dut a terme diverses mesures de revisió del sistema, empès per les dificultats econòmiques. Aquestes mesures, aprovades o posades en marxa amb caràcter urgent, no han estat contrastades ni dialogades amb les entitats socials i els ens locals, i han generat importants tensions i un intens debat social.

En primer lloc, a principis d'agost de 2011 el govern català va canviar, sense previ avís, el sistema de pagament de l'RMI. L'executiu català declarava que volia fer front al frau que existeix, presumptament, entre alguns beneficiaris. Per fer aflorar els casos de frau, el govern va canviar aquest mes la forma de pagament habitual per transferència bancària, per xecs nominatius enviats als domicilis dels beneficiaris. Davant l'allau de reaccions crítiques amb la mesura, el 25 d'agost els consellers d'Empresa i Ocupació, Francesc Xavier Mena, i de Benestar i Família, Josep Lluís Cleries, van comparèixer al Parlament per explicar aquests canvis. Van exposar que dels 34.535 perceptors, 6.707 no havien cobrat el xec de l'agost i que, d'aquests, 2.639 havien comunicat un canvi de domicili. Mitjançant citacions i revisions de tots els casos, el govern esperava conèixer així amb detall la situació d'aquestes persones i donar de baixa de la prestació aquelles que estaven incomplint-ne els requisits.

En segon lloc, el 30 d'agost el govern aprovava un nou Decret de desplegament de la Llei 10/1997, de 3 de juliol, de la Renda Mínima d'Inserció. El nou Decret desplega les modificacions en les condicions d'accés a l'RMI incloses en la Llei de mesures fiscals i financeres dels pressupostos de la Generalitat per a l'any 2011, aprovada pel Parlament de Catalunya el mes de juliol. El decret, d'altra banda, canvia algunes qüestions que no han estat modificades en la Llei de mesures fiscals i financeres per tant pot contradir aspectes fonamentals de la Llei de l'RMI infringint el principi de jerarquia normativa. La referència explícita que la Llei 10/1997 fa a la prestació de l'RMI com un dret subjectiu, ara, el nou decret, el supedita a la disposició pressupostària.

Entre els nous requisits i criteris que inclou el nou Decret destaquen els següents:

- Es vincula la concessió de l'RMI a les disponibilitats pressupostàries del govern i es perd, per tant, la consideració de dret subjectiu
- Deixa de fer-se l'actualització anual de la prestació en funció de l'IPC
- L'import de la prestació i els complements no podrà superar en cap cas el Salari Mínim Interprofessional (641 € mensuals)
- S'allarga de 4 a 12 mesos el període de càlcul en la valoració dels ingressos per accedir a l'RMI
- S'augmenta d'un a dos anys el requisit de residència continuada a Catalunya

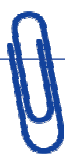
- S'estableix l'obligatorietat de residir de forma permanent al país mentre es percep la prestació
- Es fixa un període màxim per percebre la prestació de 5 anys
- La prestació es denegarà si la persona sol·licitant o qualsevol dels membres de la unitat familiar percep altres prestacions públiques, ajuts o subvencions que superin, per unitat familiar i conjuntament amb altres ingressos de qualsevol naturalesa, l'import mensual del salari mínim interprofessional
- En queden fora les persones que només presentin una problemàtica laboral derivada de la manca o pèrdua de feina i que no acreditin una dificultat social afegida i, per tant, que no requereixin cap tipus d'intervenció social i continuada
- Es canvia el sentit del silenci administratiu i el termini de resolució. Si l'Administració no respon una sol·licitud abans dels 4 mesos es considerarà denegada

Tant la mesura del pagament amb xec del mes d'agost, com els nous requisits del Decret del 30 d'agost foren durament criticats per les entitats socials, els sindicats i altres agents socials. El mes de juliol, la Taula del Tercer Sector va presentar en el tràmit preceptiu diverses al·legacions al Decret que no foren tingudes en compte. I posteriorment, el 18 d'agost, el Consell de Treball Econòmic i Social (CTESC) va fer públic el seu dictamen sobre el projecte de Decret.

El CTESC lamenta, en el seu dictamen, que el Govern hagués decidit unilateralment modificar substancialment la renda mínima d'inserció, sense obrir cap àmbit de diàleg social. Segons el CTESC, l'estalvi que comportarà l'aplicació del nou Decret xifrat pel govern, uns 53 milions d'euros, podria veure's superat per uns costos socials derivats de les conseqüències en les persones afectades. El CTESC posa de manifest que la supeditació de les prestacions econòmiques de l'RMI a la disponibilitat pressupostària fa evident, una vegada més, la rellevància de millorar el sistema de finançament de la Generalitat de Catalunya i d'incrementar els recursos propis. El CTESC també considera que el Govern de la Generalitat hauria de mantenir l'última xarxa de protecció econòmica per a les persones sense accés a ingressos derivats o no del treball, tal com conclouia el grup de treball de l'Acord Estratègic per al redisseny de l'RMI: "L'actual situació de crisi ha incrementat de manera extraordinària el nombre de sol·licitants i beneficiaris de l'RMI. Aquesta dada, en primer lloc, mostra la dramàtica situació del nostre mercat de treball, incapaç de proporcionar ocupació a persones amb pocs o cap problema d'ocupabilitat i que, un cop esgotades les prestacions contributives i els subsidis per desocupació, han trobat en el PIRMI el sistema de protecció econòmica davant d'una situació d'atur de llarga durada (...) En segon lloc, és una prova de la capacitat de l'RMI per actuar com a última xarxa de protecció social que evita la caiguda de les persones que resideixen a Catalunya en una situació de pobresa, privació econòmica i exclusió social".

Per això, el CTESC demana que es mantingui la concepció àmplia i flexible de l'RMI per donar resposta a l'elevada heterogeneïtat de la població que cal atendre i a la diversitat de situacions de pobresa i exclusió social i laboral. De la mateixa manera la Taula del Tercer Sector Social en les diferents intervencions públiques realitzades al llarg d'aquest darrer període, considera que s'ha de garantir l'atenció a les persones que troben en l'RMI la darrera oportunitat on tenir certa protecció social per tal de no caure en una situació de pobresa, privació econòmica i exclusió social.

En aquest sentit es fa necessari reprendre els canvis iniciats en el marc de l'Acord Estratègic 2008-2010 i fer una reforma de fons per adaptar la norma i el programa de l'RMI als nous temps i així donar resposta a les noves necessitats motivades, moltes d'elles, per la crisi econòmica i social que ens està afectant cada cop d'una forma més crua. Però aquests canvis s'han de fer de manera consensuada entre govern, agents i entitats socials i els ajuntaments i les modificacions que sense cap dubte cal afrontar, han d'anar acompanyades d'alternatives reals i factibles que atenguin a les persones que puguin quedar fora de la prestació i per conseqüència exposades a la pobresa i l'exclusió social.

Dossiers del Tercer Sector

Podeu trobar més dossiers a:

www.tercersector.cat

Autor: Lluís Toledano, Toni Codina i Rai Barba

Fonts:

- Acord estratègic 2008-2010 (acordestrategic.cat).
- Conclusions jornada '20 aniversari RMI'. Generalitat de Catalunya (setembre 2010).
- Informe del Grup de treball per al Redisseny de la Renda Mínima d'Inserció. Comissió interdepartamental de l'RMI i agents i institucions signants de l'Acord Estratègic (Setembre 2010).
- Informe final d'avaluació de la RMI (Ivàlua. Gener 2010).
- Dictamen sobre el projecte de Decret de desplegament de la Llei 10/1997 de 3 de juliol de la Renda Mínima d'Inserció. (CTESC).
- Decret 30 d'agost de 2011 sobre el desplegament de la RMI.
- Llei 10/1997 de 3 de juliol de la Renda Mínima d'Inserció.
- Propostes dels Grups de Treball contra la pobresa i l'exclusió social. (Dep.- Benestar Social i Família).
- www.gencat.cat. Generalitat de Catalunya.

En conveni amb: